

Et grænseløst Norden

1. Rekommandation

Rekommandationen har følgende ordlyd:

Nordisk Råd rekommanderer regeringerne i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige, som indledning på en længere proces

Om bopæl og borgerrettigheder

at nordiske medborgere, der bor i et andet nordisk land og som på grund af nationale regler i statsborgerskabslandet ikke har mulighed for at stemme på nationalt niveau, skal have denne rettighed i bopælslandet

at sikre handicappedes mobilitetsrettigheder, således at funktionshæmmede frit kan bosætte sig i Norden med eksempelvis handicap-køretøjer (kørestol), førerhund samt personlig assistance

at koordinere regelværket vedrørende rehabilitering af førtidspensionering, således at arbejdstagere med nedsat arbejdsfunktion, ikke mister rettigheder til økonomiske kompensation, når de anvender deres ret til fri bevægelighed

at udarbejde en nordisk konvention om partnerskabslovgivning, der sikrer at registrerede partnerskab og ægteskab indgået i ét nordisk land har samme juridiske og retlige virkninger i et andet nordisk land

at komme overens om, hvilke sikkerheds- og dokumentationskrav, som skal gælde for nationale identitetshandlinger samt om gensidig anerkendelse af disse

Om arbejde

at samarbejde omkring fastsættelse af de nødvendige standardiseringer, som EU-retten overlader til national implementering. Det angår særligt standarder og krav indenfor bygge- og anlægsbranchen

at koordinere reglerne om arbejdsløshedsforsikringer, således at medlemmer ikke mister sine rettigheder og anciennitet, ved at flytte hjem efter år i udlandet

at øge sæsonarbejdernes mobilitet ved at medlemsstaterne foretager et oversyn af reglerne for kildebeskatning, som kan indebære grænsehindre for de nordiske sæsonarbejder

at de nationale regler for bevilling og tildeling af offentlig finansierede forskningsmidler justeres således, at midlerne kan anvendes til fælles projekter/satsninger over de nordiske grænser

Om studie

at regler omkring studiestøtte og studielån udformes således at ingen studerende mister retten til studiemidler på grund af at vedkommende har udnyttet sin ret til fri bevægelighed indenfor Norden/EU/EES.

at sikre at unge i uddannelser får mulighed for at tage praktikpladser i andet nordisk land

Om organisering af arbejdet

at oprette en mekanisme eller en rutine i nordiske departementer, som sikrer, at man ikke skaber nye grænsehindre ved indføring af national lovgivning

at udvikle faste samarbejdsstrukturer mellem de nordiske lande ved indføring af EU-retsakter for at sikre en ensartet implementering af EU-retten

at udse en særlig ansvarlig for grænsehindre ved statsministrenes kancellier

at indføre en årlig rapportering i de nordiske parlamenter om status for grænsehindringsarbejdet

at mandatet for Nordisk Ministerråds Grænsehindringsforum forlænges fra 1. januar 2014

at de nordiske regeringer ved Nordisk Råds session redegør for, hvilke grænsehindre man *ikke* anser for mulige at fjerne

2. Meddelelse fra regeringerne i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige

Om bopæl og borgerrettigheder

Rätten att rösta i val till samhällets beslutande församling på nationell nivå är en viktig angelägenhet för den enskilde. Även om reglerna för rösträtt i hemlandet skiljer sig mellan de nordiska länderna synes det rimligt att grunda rösträtt i val till den nationella lagstiftande församlingen i bosättningslandet på nationella regler och inte på att en person på grund av nationella regler i medborgarskapslandet är förhindrad att där rösta på nationell nivå.

Nordisk Råd

**Rek. 15/2012/præsidiets
D 2013**

Tidligere nummer:
A 1565/præsidiets

Behandles i:
Præsidiets

J.nr. 12-00229-23

De nationella systemen på det sociala området inom Norden har många gemensamma nämnare och likheter. Ändå är skillnaderna mellan systemen av sådan omfattning att en harmonisering av regelverken knappast är genomförbar. Detta ställer höga krav på att de nordiska länderna aktivt samarbetar inom ramen för det nordiska samarbetet och på EU-nivå för att samordna sina respektive system i så stor utsträckning som möjlig. Det gäller t.ex. att underlätta för funktionshindrades rörlighet över gränserna.

Nordisk Råd

**Rek. 15/2012/præsidiets
D 2013**

Tidligere nummer:

A 1565/præsidiets

Behandles i:

Præsidiets

J.nr. 12-00229-23

Frågan om svårigheterna att samordna de nordiska bestämmelserna om förtidspensionering har tagits upp som ett gränshinder av den expertgrupp som under 2012 lämnade sin slutrapport om gränshinder till Nordiska ministerrådet. Saken har behandlats av nordiska ämbetsmannakommittén för social och hälsofrågor i november 2012. Ämbetsmannakommittén fann att harmonisering av regelverken inte var aktuellt men uppmanade myndigheterna i de nordiska länderna att beakta andra nordiska länders regelverk innan nya nationella bestämmelser antas och implementeras.

Den nya nordiska konventionen om samordning av de sociala trygghetssystemen förpliktar berörda institutioner att i gränsöverskridande situationer, som berör rehabilitering, samarbeta för att ge stöd och aktiva åtgärder till personer i syfte att främja möjligheterna till inträde och återgång i arbete. Institutionen i bosättningsstaten ska, efter samråd med institutionen i den behöriga staten, tillhandahålla sådana insatser som är möjliga inom ramen för landets lagstiftning. Konventionen förväntas träda i kraft under 2013.

Danmark, Island, Norge och Sverige har antagit lagar om könsneutrala äktenskap. För rättsordningarna i vart och ett av dessa länder gäller att ett äktenskap mellan två personer av samma kön som ingåtts i något av de andra länderna erkänns och ges samma rättsverkningar som ett sådant äktenskap ingånget i det egna landet. Det finns dock inte något formaliserat nordiskt konventionssamarbetet på detta område.

I Finland saknas lagstiftning om könsneutrala äktenskap men det finns en lag om registrerat partnerskap. Detta innebär att ett könsneutralt äktenskap som ingåtts i något av de andra nordiska länderna kommer att i Finland ges rättsverkningar som motsvarar dem som följer av ett finskt registrerat partnerskap. Det finns i sammanhanget anledning att understryka att dessa rättsverkningar överensstämmer med dem som följer av ett äktenskap, med undantag för reglerna om makarnas namn och möjligheten för makarna att tillsammans adoptera barn. Rättsverkningarna är således långtgående.

Mellan de nordiska länderna gäller en konvention med internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap. Konventionen omfattar inte könsneutrala äktenskap. Det är möjligt att länderna i framtiden kan nå en överenskommelse om att utsträcka tillämpningsområdet till sådana äktenskap men detta torde dröja på grund av den rättsolikhet som för närvarande råder inom Norden på detta område.

I Finland och Sverige utfärdas nationella identitetskort, som kan användas som resehandling inom Schengenområdet. Kortens utformning styrs av EU-regler.

Om arbejde

Hösten 2011 inleddes ett samarbete mellan de nordiska länderna för att öka samarbetet på byggområdet. Arbetet syftar till att kartlägga möjligheterna att harmonisera byggregler och se hur man ska gå tillväga

för att framtida EU-regler och standarder på byggområdet genomförs på ett likvärdigt sätt i Norden. Det svenska ordförandeskapet avser anordna ett ministermöte om denna fråga. Ett möte på med de nordiska standardiseringsorganisationerna med syfte att jämföra hur länderna implementerar harmoniserad europastandard inom byggsektorn planeras äga rum i sommar.

Nordisk Råd

**Rek. 15/2012/præsidi-
D 2013**

Nordiska ministerrådets rapport "Gränshinder i Norden på social och arbetsmarknadsområdet – sammanfattande beskrivning av gränshinder med lösningsförslag (Nord 2012:002)" tar upp gränshinder som gäller arbetslöshetsförsäkring för gränsarbetare. Dessa gränshinder följs nu upp inom ämbetsmannakommittén för arbetsliv. I Sverige har även den parlamentariska socialförsäkringsutredningen i delbetänkandet "I gränslandet – Socialtrygghet vid gränsarbete i Norden (SOU 2011:74) analyserat brister i gränsarbetares ersättning från arbetslöshetskassa. Detta delbetänkande bereds för närvarande i det svenska Regeringskansliet. Även på EU-nivå sker en översyn som förväntas påverka gränsarbetares rätt till ersättning vid arbetslöshet.

Tidligare nummer:

A 1565/præsidi-
D 2013

Behandles i:

Præsidi-
D 2013

J.nr. 12-00229-23

Reglerna för beskattning av säsongsarbetare skiljer sig, liksom de materiella skattereglerna i övrigt, mellan de nordiska länderna.

Det nordiska skatteavtalet har inte som syfte att harmonisera skattereglerna, utan reglerar endast i vilket land en viss inkomst ska beskattas.

Nordiska Ministerrådet har tillsatt en grupp som ser över hur en ökad forskarmobilitet inom Norden kan uppnås. Utgångspunkten för insatser att öka nordiskt forskningssamarbete måste alltid vara ett nordiskt mervärde. I dag finns ett utbrett samarbete mellan nordiska universitet som finansieras av Nordiska Ministerrådet via t.ex. NordForsk.

Om studie

Ett enkelt, rättvist och effektivt studiestöd vid studier utomlands är ett viktigt verktyg för att de studerandes mobilitet ska kunna förverkligas. Samtidigt är det viktigt för systemens fortlevnad att stöden endast lämnas till de studerande som kan påvisa en viss grad av samhällsintegration i det land från vilket stöd lämnas. Annars riskerar beviljandet av stöden att bli en orimlig ekonomisk börda för det enskilda landet.

För avgörande i EU-domstolen ligger för närvarande de förenade målen C-523/11 Prinz och C-585/11 Seeberger. Dessa mål rör frågan om det är förenligt med den fria rörligheten att uppställa ett krav på bosättning i det land från vilket studiestöd lämnas för att kunna erhålla studiemedel för studier utomlands. Även EFTA:s övervakningsorgan ESA har tagit upp denna fråga med både Norge och Island. EU-domstolens beslut i ovanstående mål kommer att avgöra hur bestämmelserna på området bör vara utformade i framtiden.

Genom det nordiska gymnasieavtalet har elever möjlighet att studera på gymnasial nivå i ett annat nordiskt land. Hela utbildningen, eller de delar som eleven genomfört, erkänns av hemlandet enligt avtalet.

För unga i högre utbildning är möjligheten att göra praktik i ett annat land än studielandet en fråga för såväl det universitet eller den högskola där personen studerar som den enskilda arbetsplatsen, arbetsmarknadens parter och enskilda branschorganisationers rekommendationer. Därför är också branschsamarbeten och regionala samarbeten av stor vikt för att undanröja hinder för mobilitet inom yrkesutbildningen.

Om organisering af arbejdet

Det sker en viss nordisk samordning inom många lagstiftningsområden. Traditionen på detta område inom t.ex. civilrätten sträcker sig långt tillbaka i tiden.

En samordning kan också vara relevant när det gäller lagstiftning som syftar till att genomföra eller komplettera EU/EES-rättsakter.

Redan 2008 års svenska ordförandeskap i Nordiska ministerrådet hade som en av sina prioriteringar att främja nordisk rättslikhet vid genomförande av EU-rättsakter i nationell rätt.

Som ett led i denna strävan tog de nordiska justitiedepartementen gemensamt fram en promemoria som beskriver hur och i vilka sammanhang denna typ av lagstiftningssamaråd förekommer mellan dem. Justitiesektorn var troligen den sektor inom det nordiska regeringssamarbetet som då kommit längst i detta avseende. Sådant samarbete förekommer emellertid även inom andra områden och ett exempel är nordiskt samråd kring genomförandet av EU:s nya kapitaltäckningsdirektiv.

De nordiska justitiedepartementens promemoria har spridits till samtliga departement i de nordiska regeringkanslierna med uttalat syfte att den ska inspirera till lagstiftningssamarbete i dessa frågor.

De nordiska ländernas regeringar har alltså redan vidtagit åtgärder för att främja framväxten av fasta samarbetsstrukturer i syfte att åstadkomma nordisk rättslikhet i de sammanhang som rekommendationen tar sikte på.

De nordiska samarbetsministrarna beslutade förra året att utarbeta en handlingsplan för det nordiska gränshindersarbetet. En arbetsgrupp har tillsatts för att utarbetat förslag till en sådan handlingsplan och avsikten är att de nordiska samarbetsministrarna i september ska anta ett förslag till handlingsplan för det framtida nordiska gränshindersarbetet. I arbetsgruppen diskuteras frågor som förlängning av Gränshindersforums mandat, rapportering till Nordiska rådet och förankring av gränshindersarbetet i de enskilda ländernas regeringkanslier. Förslaget kommer att överlämnas till Nordiska rådet för en diskussion om det nordiska gränshindersarbetet.

Ett sammanfattande svar på rekommendationen "Ett gränslöst Norden" är att ett omfattande nordiskt samarbete har skett över ett brett fält för att undanröja eller minska effekterna av gränshinder. Mycket återstår att göra. Den nya handlingsplanen för nordiskt gränshindersarbete kan bli ett värdefullt verktyg i detta arbete. Från Nordiska ministerrådets sida värdesätts en nära dialog med Nordiska rådet om gränshindersfrågor.

De nordiska regeringarna anser för sin del att rekommendationen kan avskrivas.

3. Præsidiets betænkning

Det er med stor tilfredshed, at Præsidiets erfarer regeringernes engagement i arbejdet med at bekæmpe grænsehindringerne. Præsidiets noterer sig særligt de nyttige statusopdateringer over de enkelte forslag, der er i meddelelsen fra regeringerne.

Rådets rekommandation er en særdeles omfattende liste over hindringer, som rådet særligt har været optaget af. De mange forslag er stillet under de parlamentariske debatter, der blev afholdt i samtlige nordiske parlamenter i foråret 2012. Det er glædeligt, at Nordisk Ministerråd samtidigt har været beskæftiget med at finde nye strukturer og organisatoriske rammer for, hvordan grænsehindringer fremover bedst bliver bekæmpet. Ministerrådets forslag til ny Handlingsplan og

Nordisk Råd

**Rek. 15/2012/præsidiets
D 2013**

Tidligere nummer:
A 1565/præsidiets

Behandles i:
Præsidiets

J.nr. 12-00229-23

Grænsehindringsråd ses derfor som en positiv og visionær nyskabelse indenfor for det nordiske samarbejde.

I henhold til ministerrådets forslag til mandat og medlemmer af Grænsehindringsrådet vil Nordisk Råd indgå som medlem af gruppen. Derfor vil Rådets repræsentant bidrage til, at de mange forslag fra rekommandationen vil tilgå det nye Grænsehindringsråd og blive en prioriteret arbejdsopgave for gruppen.

På baggrund af ovenstående foreslår Præsидiet,

at Nordisk Råd tager meddelelsen til efterretning og anser Rek. 15/2012 som *færdigbehandlet* for rådets vedkommende.

Tórshavn den 24. september 2013

Bertel Haarder (V)

Cristina Husmark Pehrsson (M)

Helgi Hjörvar (A)

Høgne Hoydal (T)

Höskuldur Þórhallsson (F)

Juho Eerola (saf)

Karin Gaardsted (S)

Karin Åström (S)

Kimmo Sasi (saml)

Marit Nybakk (A)

Michael Tetzschner (H)

Åsa Torstensson (C)

Nordisk Råd

**Rek. 15/2012/præsидiet
D 2013**

Tidligere nummer:

A 1565/præsидiet

Behandles i:

Præsидiet

J.nr. 12-00229-23